

**EENIGE ANTWERPSCHE
DRUKKERS IN DEN VREEMDE:
BIO-BIBLIOGRAPHISCHE
SCHETSEN**

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649456727

Eenige Antwerpsche Drukkers in Den Vreemde: Bio-Bibliographische Schetsen by Alfons de Decker

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

ALFONS DE DECKER

**EENIGE ANTWERPSCHE
DRUKKERS IN DEN VREEMDE:
BIO-BIBLIOGRAPHISCHE
SCHETSEN**

EENIGE
ANTWERPSCHE DRUKKERS
IN DEN VREEMDE

BIO-BIBLIOGRAPHISCHE SCHETSEN

DOOR

Alfons de DECKER
SEKRETARIS DER ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN

ANTWERPEN.

P. KOCKX, boekhandelaar der Maatschappij.

1881.

276
A6D3
Libra
School

AAN MIJNEN GELIEFDEN OOM

DEN HEERE

P. KOCKX - DE DECKER

BOEKHANDELAAR EN STICHTEND LID DER ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN

zijn deze mijne schetsen uit dankbaarheid toegewijd.

ALFONS DE DECKER.

Antwerpen, 1 Januari 1881.

EENIGE
ANTWERPSCHE DRUKKERS
IN DEN
VREEMDE.

BIO-BIBLIOGRAPHISCHE SCHETSEN.

De boekdrukkunst had, ongeveer een kwart eeuws na hare uitvinding, in Antwerpen muren burgerrecht verkregen, had er zich sterk ontwikkeld en de verschillende takken van handel, waarmede zij in verband staat, tot zooveel gewichtige nijverheden gemaakt.

Vóór het jaar 1500 waren hier reeds vijftien drukkers werkzaam geweest of nog werkzaam. In geene enkele stad der Nederlanden vinden wij er op dat tijdstip zulk een groot getal: te Leuven, waarheen de beroemde hoogeschool zooveel geleerden van alle kanten gelokt had, tellen wij negen drukkerijen; Delft, Gouda, Zwolle en Utrecht volgen daarop met hoogstens een vijftal drukkersnamen.

De persen van verscheidene onzer Antwerpsche printers zonden talrijke werken van grooten omvang in 't licht, soms versierd met belangrijke hout-snedes, in elk geval keurig van vorm en van aard om steeds den goeden naam onzer drukkers te vermeerderen. Op enkele jaren was Antwerpen de eerste hoofdplaats geworden van den boekhandel in noordelijk Europa.

Toen men de XVIe eeuw intrad, waren hier nog werkzaam: Godfried Bac, voor merk voerende de op zijnen naam zinspelende vogelenkooi, Adriaan van Berghen, wonende op de groote markt, in den grooten Mortier, Roland van den Dorpe en Henrick die Lettersnider, uitgevers, deze van den *Wapene Martyn* en van 't *Boeck van den Houde*, door Jakob van Maerlant, gene der befaamde *Cronike van Brabant* en der allerzeldzaamste *Hystorie van der destrucyen van Troyen*; dan Hendrik Eckert van Homberch en Michiel Hillen van Hoogstraecten. Geeraard en Niklaas Leeu, Mathijs van der Goes, Niklaas Kessler en Diederik Martens waren overleden of hadden zich, zooals laatstgenoemde, in eene andere plaats gevestigd.

Was de welvaart in ons vaderland algemeen onder de regeering van keizer Karel, verbazend groot was zij alsdan te Antwerpen, waar zich de groote wereldmarkt tusschen het noordelijk en zuidelijk Europa gevestigd had. Die welvaart was de uitbrei-

ding van den boekhandel bijzonder gunstig en verzekerde het bestaan aan de talrijke drukkers, die hunne kunst hier kwamen uitoefenen. In dit tijdstip bereikten de Antwerpsche persen het toppunt van bloei. Jan van Doesborch, die verscheiden Engelsche werken in 't licht gaf, Jan van Ghelen, de stamvader van een aanzienlijk drukkersgeslacht, waarover wij breedvoerig zullen handelen, dan Jan Grapheus, Marten de Keyser, en de ongelukkige Jakob van Liesveldt, verder Jan Steelsius en Marten Nutius, stichters van twee beroemde boekhandelshuizen, en meer anderen nog, hebben het hunne bijgedragen om de Antwerpsche persen eene zoo groote als welverdiende vermaardheid te doen verkrijgen.

Die goede overleveringen werden voortgezet tot in de helft der XVIIe eeuw, wanneer ons vaderland, ontzenuwd door langdurige oorlogen, zijne nijverheid zag kwijnen en verdwijnen door het noodlottig vredestraktaat van Munster.

Die vermaardheid, welke drukkers uit vreemde landen, zooals Christoffel Plantijn en meer anderen naar Antwerpen lokte, was, wij hebben het reeds gezegd, niet onverdiend. De uitgaven van onze printers onderscheidden zich door de grootste nauwgezetheid, waarmede de drukproeven gelezen werden en door de sierlijkheid van vorm, waartoe niet zelden de plaatsnijder zijne kunst leende; in een woord, er

werd evenveel zorg gewijd aan het innerlijke als aan het uiterlijke. Kwamen er in die tijden vreemde drukkers naar Antwerpen, anderen waren er ook, die, alhoewel zij hier geboren werden of er hunne kunst aangeleerd hadden, de zware mededinging der talrijke beroemde Antwerpsche boekhandelshuizen niet durfden beproeven en naar vreemde landen trokken, alwaar zij zulks niet te vreezen hadden.

Het is over eenigen dezer, dat wij in onze schetsen zullen handelen.

I

ANTONIUS MATHIAS DE ANTVERPIA. — DANIEL
VAN BOMBERGHEN.

De oudste drukker afkomstig van Antwerpen, welken wij in den vreemde aantreffen, is Antonius Mathias de Antverpia, die zich te Mondovi vestigde en aldaar het allereerst de drukkunst invoerde.

Het is niet onwaarschijnlijk, zoo als M. P. C. van

der Meersch (1) vermoedt, dat Antonius Mathias de nieuwe kunst in Mainz aanleerde, en zich, na de belegering en inneming dier stad, door Adolf van Nassau in 1462, naar Italiën begaf, evenals zijne landgenooten Arnold van Brussel en Geeraard de Flandria. Wij weten, dat er ten jare 1472, te Mondovi in Piemont, een vennootschap tusschen twee drukkers bestond, Antonius Mathias de Antverpia en eenen Franschman Balhasar Corderus of Cordier.

Wij kunnen niet zeggen hoelang dit vennootschap bestaan heeft. De bibliographen geven de titels op van twee werkjes, aldaar door hen gedrukt; het een draagt de dagteekening van 18 Februari 1473 en het andere van 24 October 1472. Beide zijn uiterst zeldzaam en worden door de verzamelaars van inku-nabelen zeer gezocht :

1° *Juvenatis satyræ. Ovidii epistolæ heroïdes. — In Monte Regali: in plano valis. Per Antonium Mathiæ quondam Andreæ de Antverpia. Et Baldisalem Corderiumque socium. Anno Dni MCCCC.LXXIII. die XVIII mensis Februarii.*

In-4° van 136 ongenummerde bladen in Romeinsche letteren.

(1) *Recherches sur la vie et les travaux de quelques imprimeurs établis à l'étranger, pendant les XVe et XVIe siècles. Gand, 1844, 1er II.*